

УДК [811.161.2+811.163.2]’367.625.43
DOI: 10.30970/sls.2021.70.3742

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ АКТИВНИХ ДІСПРИКМЕТНИКІВ ТЕПЕРІШНЬОГО ЧАСУ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА БОЛГАРСЬКІЙ МОВАХ

Павліна МАРТИНОВА-ІВАНОВА

*Софійський університет імені Святого Климента Охридського
проспект Цар Освободитель, 15, Софія, 1504 (Болгарія)*

*Факультет слов'янських філологій
Кафедра слов'янського мовознавства
e-mail: pmartinova@abv.bg*

У статті розглядається питання нормативності та функціонування активних дієприкметників теперішнього часу у сучасній українській мові. Акцентовано на їх обмеженому вживанні, продемонстровано різні морфологічні та синтаксичні засоби їх заміни. Наведено приклади використання болгарських активних дієприкметників теперішнього часу у художньому творі “Вночі білими кіньми” (“Нощем с белите коне”, 1987) Павла Вежінова. Простежено їх перекладні відповідники українською мовою на морфологічному та синтаксичному рівнях у перекладі Івана Білика (1989).

Ключові слова: активний дієприкметник теперішнього часу, прикметник, іменник, підрядне означальне речення, узгоджене означення, пасивний дієприкметник, перекладний відповідник.

Функціонування активних дієприкметників теперішнього часу в сучасній українській мові порушує багато питань. На думку науковців, зокрема Юрія Шевельова, Олени Курило, Олександра Пономаріва, Бориса Антоненко-Давидовича, Святослава Караванського, вони є штучними утвореннями, не властивими побутовому мовленню, тому використовуються дуже рідко. Існує також думка про те, що це не активні дієприкметники, а віддієслівні прикметники. В болгарській, російській, польській, чеській мовах дана граматична категорія поширена.

Мета цієї статті – по-перше, розглянути питання щодо обмеженого вжитку активних дієприкметників теперішнього часу у сучасній українській мові та простежити різні засоби їх заміни, по-друге, навести приклади вживання болгарських активних дієприкметників теперішнього часу в художньому творі “Вночі білими кіньми” Павла Вежінова та описати їх відповідники українською мовою у перекладі Івана Білика. Це дає підстави встановити кількість українських активних дієприкметників теперішнього часу – відповідників болгарських форм, а також виявити, чи використав перекладач інші морфологічні та синтаксичні засоби, та зробити висновки щодо частоти вживання цих дієприкметників в обох мовах.

Як стверджує О. Пономарів, “лексико-граматичною особливістю сучасної української мови є майже повна відсутність у ній активних та пасивних дієприкметників теперішнього часу” (2001). На його думку, підрядні означальні речення визнані абсолютними

замінниками активних дієприкметників теперішнього часу. Наприклад, замість дієприкметників *працюючий, пануючий, руйнуючий* тощо треба використовувати **підрядні означальні речення** *що (який) працює, панує, руйнує* та ін. (Пономарів, 2001, с.8). За спостереженнями мовознавця, “активні дієприкметники теперішнього часу найчастіше відтворюються **прикметниками**: *панівний, руйнівний, гальмівний, всеохопний, захопливий, чарівливий, навколишній (довколишній), життєствердний, металорізний, нержавний* і т. д. Отже, *гальмівний (не гальмуючий) центр, панівна (не пануюча) ідея, навколишнє (не оточуюче) середовище, координаційний (не координуючий) центр, життєствердна (не життєствердуюча) музика* тощо” (Пономарів, 2001).

О. Пономарів зазначає також, що в українській мові, наприклад, не використовується дієприкметник *слідуючий* – замість нього вживаються слова *наступний, такий*, наприклад: *наступний рік, наступна зупинка, такі питання* тощо (2001).

Активні дієприкметники теперішнього часу можуть також замінюватися **іменниками**, наприклад, замість *відпочиваючий* – *відпочивальник, завідуючий* – *завідувач, командуючий* – *командувач* (Пономарів, 2001).

О. Пономарів наголошує, що “відсутність в активному вжитку дієприкметників теперішнього часу – не вада, а характерна риса сучасної української літературної мови, пов’язана з її народно-розмовною основою” (2001).

Дієприкметники теперішнього часу досліджує і Г. Гнатюк. Вона, зокрема, акцентує на тому, що “від деяких дієслів, що за категоріальними особливостями (недок. вид, незворотні) могли б бути базою для утворення активних дієприкметників, насправді дієприкметники не творяться. Наприклад, від дієслів типу *тек-ти, пек-ти, сік-ти, товк-ти, рек-ти* (з основою на **к**) активні дієприкметники на *-чий* практично неможливі. Це явище зумовлюється, очевидно, дією звукового закону несполучуваності окремих елементів, а саме приголосного **ч**, який виникає в 3-й ос. мн. з **к**, з дієприкметниковим суфіксом **-ч-**” (1982, с.29). Мовознавець пояснює це, зокрема, тим, що “немилозвучне нагромадження складів з глухими шиплячими важке для вимови, для сприймання” (Гнатюк, 1982, с.30).

Г. Гнатюк також зазначає, що у термінологічних сполуках вживання дієприкметників не завжди виправдане. “У тих складних термінах, де означенням може бути і прикметник, і дієприкметник без семантичної відмінності, використання прикметника більш умотивоване. Прикметник має абстрагованіше значення, ніж спільнокореневий дієприкметник, а це відповідає постійній ознаці предмета, напр.: *визначальний – визначаючий*” (1982, с.148).

Питання про нормування та кодифікацію термінів досліджує О. Андрусин. У статті “Дієприкметники в українській науково-технічній термінології” вона зазначає, що в українській науково-технічній термінології спостерігається тенденція до уникнення активних дієприкметників теперішнього часу. Такі дієприкметники замінюються прикметниками з різними суфіксами, наприклад: *абсорбуючий – абсорбувальний; активуючий – активувальний; коректуючий – коректувальний; випереджуючий – випереджальний; штовхаючий – штовхальний; інтерферуючий – інтерферівний; комутуючий – комутівний; стробуючий – стробівний; відхиляючий – відхильний; нагріваючий – нагрівний; незникаючий – незникний; обмежуючий – обмежний; перекриваючий – перекривний; текучий – течний* та ін. (Андрусин, 2011).

Дослідниця також звертає увагу на те, що деякі дієприкметники замінюються прикметниками з іншими коренями, і наводить такі приклади: *далекодіючий* –

далекочинний, далекосяжний; діючий – чинний; змазуючий – змащувальний, мастильний; оточуючий – довкільний; слідкуючий – стежний тощо (Андрусішин, 2011).

Крім підрядних означальних речень, прикметників та іменників, українські активні дієприкметники теперішнього часу можна замінювати іншими морфологічними та лексичними засобами:

а) дієприслівниками: речення *Поволі **вмираючий** на заході промінь сонця кривавить білу кору берези* можна трансформувати таким чином: *Промінь сонця, **поволі вмираючи на заході**, кривавить білу кору берези* (Тренажер з правопису української мови, 2015–2021);

б) нормативними дієприкметниками:

– пасивним дієприкметником на *-н(ий), -т(ий)*: *приспана красуня* (а не “спляча”);

– активним дієприкметником минулого часу: *зраділий студент* (а не “радіючий”), *ожилий вулкан* (а не “діючий”);

– дієприкметником минулого часу з префіксом *напів-*: *напіввимерлі види тварин* (а не “вмираючі”), *напівзниклі рептилії* (а не “зникаючі”) (Клименко, 2015);

в) іншими хитрощами:

– усуненням з тексту зайвого за змістом активного дієприкметника: *постійна виставка* (а не “постійно діюча”);

– задіянням словосполучень відповідного змісту: *з любов'ю до тебе* (а не “люблячий” тебе), *по дорозі до Києва* (а не “ідучий” до Києва) (Клименко, 2015,).

Цікаво простежити, які правильні відповідники мають, наприклад, слова *існуючий, неіснуючий та діючий*:

Ненормативна форма

існуючий у природі
існуючий порядок
існуючі закони
існуючі (ціни)
існуючі традиції
існуючий у воді
неіснуючий

Правильні відповідники

є (наявний) у природі
сучасний (теперішній, наявний) порядок
чинні (наші, сучасні) закони
теперішні (ціни)
наявні (живі) традиції
здатний існувати у воді
вигаданий, нереальний, уявлюваний, хи-
мерний, уявний, невідомий, відсутній, не-
зафіксований, неживий

Ненормативна форма

діючий вулкан
діючий порядок
діючий указ, закон
діючий фактор
діюча модель
діючі особи

Правильні відповідники

живий вулкан
сучасний порядок
чинний указ, закон
чинник
робоча (робітна) модель
дійові особи (Микитюк, 2010, с.330–331).

Питання про функціонування активного дієприкметника теперішнього часу у сучасній болгарській літературній мові не викликає дискусії, оскільки “він утворився як болгарська морфологічна категорія, про що свідчить передусім його морфемна будова” (ИНБКЕ, 1989, с.415), а також цей дієприкметник “має всі особливості, які

стабілізують його як новоболгарську структурно-морфологічну категорію літературної мови” (ИНБКЕ, 1989, с.415).

Хрісто Пирвев підкреслює, що “переважно своєю семантикою, яка вимагає відповідного синтаксичного виразу, дієприкметники залишаються у галузі дієвідмінювання дієслів. Втім, активні дієприкметники теперішнього часу функціонують у сучасній болгарській літературній мові лише як синтаксично самостійні – або як узгоджені чи неузгоджені означення, або як відокремлені члени речення” (Първев, 1969, с.115).

І. Гугуланова, досліджуючи питання ад’єктивації, доходить висновку, що “активний дієприкметник теперішнього часу підлягає сильній ад’єктивації та формальному зближенню з прикметниками...” (2005, с.61). “Ознака, яка приписується активним дієприкметникам теперішнього часу, є нейтральною протягом часу, і цей семантичний факт сприяє ад’єктивації, порівн. *играецт треньор, падаща звезда, миеща се мечка*” (Гугуланова, 2005, с.61) “Разом з тим, він відокремлюється від прикметників, зберігаючи ту розрізнявальну ознаку дієприкметників, за якою вони означають тривалість стану, яка може змінюватися від звичайності до постійної характеристики” (Гугуланова, 2005, с.61).

У розглянутому болгарському художньому творі “Вночі білими кіньми” виявлено 55 активних дієприкметників теперішнього часу. Перекладені українською мовою, вони свідчать про частоту вжитку українських активних дієприкметників теперішнього часу, що відповідають болгарським формам.

1. У тексті перекладу **українські прикметники** часто є відповідниками болгарських активних дієприкметників теперішнього часу (25 прикладів), які виконують функцію узгоджених означень – таку ж функцію виконують українські прикметники, наприклад: **умирация** благородник (с.5) – **посмертний** вождь (с.312); **въртящо се** столче (с. 8) – **гвинтовий** стілець (с.314); **пишещата** машина (с.15, 27) – **друкарська** машина (с.320, 331); **миризма на смъртта, непонятна и навярно несъществуваща** (с.21) – **запах смерті, незрозумлий і навряд чи реальний** (с.326); **вонящи** цветя (с.21) – **смердючі** квіти (с.326); **старееца** девица (с.35) – **стара** дівка (с.338); **бликаща** зеленина (с.40) – **нестримна** зелень (с.342); **блестящ** свят (с.81) – **блискучий** світ (с.379); **кожа като нейната, светеща и гладка** (с.82) – **шкіра, гладенька й світла** (с.380); **съскащ** стълб (с.111) – **тріскучий** стовп (с.406); **тлеещ** нагар (с.112) – **білий** пушок (с.407); **потискаща** тишина (с.117) – **гнітюча** тиша (с.411); **идващо** столетие (с.121) – **наступне** сторіччя (с.415); **парещото** хлебче (с.153) – **гарячі** скибочки (с.443); **плачеща** върба (с.161) – **плакуча** верба (с.450); **кътящи** стени (с.168) – **лункі** стіни (с.455); **блестящ** учен (с.179) – **чудовий** вчений (с.465); **по-блестящи** очила (с.223) – **блискучіші** окуляри (с.504); **по-отчайваща** гледка (с.245) – **розпачливіша** картина (с.524); **летящи** гъсеници (с.264) – **крилата** гусінь (с.542); **гнетяща** пустота (с.276) – **гнітюча** порожнеча (с.552); **пътуващ** оркестрант (с.324) – **цирковий** скрипаль (с.597); **блестяща** красавица (с.330) – **найяскравіша** (...) **красуня** (с.602); **съкрушаващ** трясък (с.353) – **страшний** удар (с.624).

2. Незначна кількість болгарських активних дієприкметників теперішнього часу перекладена **українськими активними дієприкметниками теперішнього часу** (8 прикладів), наприклад: **неостаряваща** мумия (с.18) – **нестаріюча** мумія (с.323); **тлееща** жарава (с.112) – **згасаюче** багаття (с.407); **крачещо** лале (с.134) – **крокуючий** тюльпан (с.426); **стенеци** асансьори (с.168) – **стогнучі** ліфти (с.455); **трансформиращи** качества (с.222) – **трансформуючі** властивості (с.503); **треперещата** ръчичка (с.258) – **тремтячі** рученята (с.536); **ревящо** море (с.276) – **ревуче** море (с.553);

гаснещо съзнание (с.388) – *згасаюча свідомість* (с.656). У наведених прикладах болгарські й українські дієприкметники виконують функцію узгоджених означень.

Лише в одному реченні автор використав субстантивованій болгарський активний дієприкметник теперішнього часу, і перекладач також ужив субстантивованій український активний дієприкметник теперішнього часу. Це дієприкметник *умирающа* (с.10) – *помираючий* (с.316): *мазилката от тавана падаше върху леглото на умирающа* (с.10) – *зі стелі на помираючого падав тиньк* (с.316). Обидва субстантивовані дієприкметники виконують функцію непрямого додатка.

3. У деяких випадках болгарські активні дієприкметники теперішнього часу, що виконують функцію узгоджених означень, в українському тексті **не перекладені** (13 прикладів). Наприклад: *виещи се коси* (с.9), *пишеща машина* (с.17, 27), *смразяващ студ* (с.20), *изчезващ вид* (с.145), *летящи крепости* (с.204), *хрускащ звук* (с.230), *искряща плазма* (с.244), *гъгнещ тътен* (с.306), *биещият часовник* (с.328), *мигаещ език* (с.347), *мигаща свещ* (с.348), *плачеюща възрастен мъж* (с.389). Напевно, у наведених виразах перекладач не хотів передати значення болгарських дієприкметників за допомогою описових конструкцій, щоб не ускладнювати структуру речень.

4. У перекладі болгарські активні дієприкметники теперішнього часу подеколи замінені **особовими формами дієслів** (2 випадки), наприклад: *нетрепкащ глас* (с.55) – *голос не зрадив* (с.356); *нищо неподозиращ* (с.336) – *ні про що не здогадуєся* (с.608). Перекладач ужив особові форми дієслів, бо вони найкраще передають семантику болгарських дієприкметників.

5. Цікавими є випадки, коли в тексті перекладу болгарські активні дієприкметники теперішнього часу відтворені **українськими іменниками** (2 приклади), наприклад: *новостроящата се сграда* (с.168) – *новобудова* (с.456); *гнетяща пуста* (с.274) – *гніт* (с.551).

Словосполучення *новостроящата се сграда* передане складним словом *новобудова* – тут відбулася така трансформація: дієприкметник (*новостроящата се*) + іменник (*сграда*) → іменник (*новобудова*). Складне слово *новобудова* повністю передає значення болгарського словосполучення.

У другому прикладі спостерігається така ж трансформація: дієприкметник (*гнетяща*) + іменник (*пуста*) → іменник (*гніт*). У тексті перекладу значення болгарського слова *пуста* не передано. Болгарське слово *гнетяща* та українське слово *гніт* мають однаковий корінь.

6. Болгарські активні дієприкметники теперішнього часу перекладені **підрядними означальними реченнями** (2 приклади). Наприклад, болгарський вираз *момиче със скучаещ вид* (с.321) українською мовою відтворений підрядним означальним реченням *дівчина, яка сиділа на звичному місці знудьгована* (с.594). Болгарський активний дієприкметник теперішнього часу *скупаещ* є узгодженим означенням до слова *вид*, проте у виразі *момиче със скучаещ вид* вираз *с със скучаещ вид* виконує функцію неузгодженого означення до слова *момиче*. В тексті перекладу підрядне означальне речення найкраще передає семантику болгарського виразу.

Ще один цікавий приклад: *нищо неозначаващи думи* (с.375) – *слова, які ні до чого не зобов'язували* (с.643). У виразі *нищо неозначаващи думи* болгарський активний дієприкметник теперішнього часу *неозначаващи* виконує функцію узгодженого означення до слова *думи*. В українському тексті перекладач ужив підрядне означальне речення *які ні до чого не зобов'язували*, що стосується слова *слова*.

7. У тексті перекладу болгарський активний дієприкметник теперішнього часу перекладений **українським іменним складеним присудком** (1 приклад). Болгарське словосполучення *гаснещ глас* (с.351) перекладено як *голос ставав дедалі кволіший* (с.622). Перекладач ужив іменний складений присудок *ставав (...)* кволіший, бо він близький за значенням до болгарського активного дієприкметника теперішнього часу *гаснещ*, що виконує функцію узгодженого означення до слова *глас*.

8. Болгарський активний дієприкметник теперішнього часу перекладений також **українським виразом** (1 приклад). Словосполучення *платтящата пирамида* (с.111) перекладено вдалим словосполученням *охоплена полум'ям піраміда* (с.406). Болгарський активний дієприкметник теперішнього часу *платтящата* виконує функцію узгодженого означення до слова *піраміда*, а в тексті перекладу цей дієприкметник переданий українським виразом *охоплена полум'ям*.

З дослідженого матеріалу видно, що в сучасній болгарській літературній мові активні дієприкметники теперішнього часу використовуються значно частіше, ніж в українській. Розглянуті приклади свідчать про те, що перекладач рідко вживав українські активні дієприкметники теперішнього часу як перекладні відповідники болгарських форм, бо, як уже зазначалося, використання цих українських дієприкметників обмежене.

Перекладними відповідниками болгарських активних дієприкметників теперішнього часу здебільшого є українські прикметники. Це можна пояснити тим, що, з одного боку, дієприкметники та прикметники виконують однакову синтаксичну функцію, а з другого – українські прикметники дуже вдало передають семантику болгарських активних дієприкметників теперішнього часу. У деяких випадках українські прикметники є єдиними точними відповідниками болгарських активних дієприкметників теперішнього часу.

Наведені приклади також показують, що деякі болгарські активні дієприкметники теперішнього часу не перекладені українською мовою. Це можна пояснити тим, що перекладач, імовірно, хотів уникнути використання описових конструкцій, щоб не ускладнювати речення.

Інші морфологічні та синтаксичні засоби, за допомогою яких відтворено болгарські активні дієприкметники теперішнього часу – особові форми дієслів, українські іменники, український іменний складений присудок, підрядні означальні речення – виявилися вдалими перекладацькими рішеннями.

Список посилань

- Андрусин, О., 2011. Дієприкметники в українській науково-технічній термінології. *Вісник Національного університету Львівська політехніка*, [е-журнал] 709, с.31–34. Доступно: <http://science.lpnu.ua/uk/terminologiya/vsi-vypusky/visnyk-no-709-2011/diyeprykmetnyky-v-ukrayinskiy-naukovo-tehnichniy> [Дата звернення: 17 травня 2021]
- Вежинов, П., 1987. *Нощем с белите коне*. Софія: Български писател.
- Вежинов, П., 1989. *Вночі білими кінями*. Переклад Івана Білика. Київ: Дніпро.
- Гнатюк, Г. М., 1982. *Дієприкметник у сучасній українській літературній мові*. Київ: Наукова думка.
- Гугуланова, Ів., 2005. *Българските причастия и деепричастия в славянски контекст*. Софія: Св. Климент Охридски.
- ИНБКЕ, 1989. *История на новобългарския книжовен език*. Софія: БАН.

Клименко, Н., 2015. *Дієприкметники із закінченнями -ачий, -ячий, -учий, -ючий* [онлайн]. Доступно: <https://ukr-mova.in.ua/blog/dieprukmetnuku-iz-zakinchennyamu-achuj,-yachuj,-uchuj,-yuchuj-vzhuvatu-chu-ni> [Дата звернення: 17 травня 2021]

Микитюк, О. Р., 2010. *Сучасна українська мова: самобутність, система, норма*. Львів: Видавництво Львівської політехніки.

Пономарів, О., 2001. *Культура слова: мовностилістичні поради* [е-книга]. Київ: Либідь. Доступно: https://www.studmed.ru/ponomariv-o-kultura-slova-movnostilstichn-poradi_7a86048851a.html [Дата звернення: 17 травня 2021]

Първев, Хр., 1969. Черти от семантичната характеристика на причастията в съвременния книжовен български език. *Български език*, 2, с.113–121.

Тренажер з правопису української мови, 2015–2021. *Творення і вживання активних дієприкметників*. [онлайн] Тренажер з правопису української мови. Доступно: https://webpen.com.ua/pages/Morphology_and_spelling/participle_active_forms.html [Дата звернення: 17 травня 2021]

References

Andrusyshyn, O., 2011. Participles in Ukrainian scientific and technical terminology. *Visnyk Nac. universytetu Lvivska politechnika*, [e-journal] 709, pp.31–34. Available at: <http://science.lpu.ua/uk/terminologiya/vsi-vypusky/visnyk-no-709-2011/diyprikykmetnyky-v-ukrayinskiy-naukovo-tehnichny> [Accessed 17 may 2021] (In Ukrainian)

Gugulanova, Iv., 2005. *The Bulgarian participles in a Slavic perspective*. Sofia: UY “Sv. Klyment Ohrytsky”. (In Bulgarian)

Hnatyuk, H. M., 1982. *The participle in the Contemporary Ukrainian literary language*. Kyiv: Naukova dumka. (In Ukrainian)

HNBL, 1989. *History of the New Bulgarian literary language*. Sofia: BAN. (In Bulgarian)

Klymenko, N., 2015. *Participles ending in -achyj, -yachyj, -uchyj, -yuchyj*. [online] Available at: <https://ukr-mova.in.ua/blog/dieprukmetnuku-iz-zakinchennyamu-achuj,-yachuj,-uchuj,-yuchuj-vzhuvatu-chu-ni> [Accessed 17 may 2021] (In Ukrainian)

Mykytyuk, O. R., 2010. *Contemporary Ukrainian language: originality, system, norm*. Lviv: Vydavnytstvo Lvivska politechnika. (In Ukrainian)

Ponomariv, O., 2001. *Culture of the word: Linguistic tips*. [e-book] Kyiv: Lybid. Available at: https://www.studmed.ru/ponomariv-o-kultura-slova-movnostilstichn-poradi_7a86048851a.html [Accessed 17 may 2021] (In Ukrainian)

Purjev, Hr., 1969. Features of semantic characteristic of the participles in the Contemporary literary Bulgarian language. *Bulharsky ezyk*, 2, pp. 113–121. (In Bulgarian)

Ukrainian orthography trainer, 2015–2021. *Creating and usage of active participles*. [online] Training Ukrainian orthography. Available at: https://webpen.com.ua/pages/Morphology_and_spelling/participle_active_forms.html [Accessed 17 may 2021] (In Ukrainian)

Vezhinov, P., 1987. *At night with white horses*. Sofiya: Bŭlgarski pisatel. (In Bulgarian)

Vezhynov, P., 1989. *At night with white horses*. Translated by Ivan Bilyk. Kyiv: Dnipro. (In Ukrainian)

USAGE FEATURES OF THE PRESENT ACTIVE PARTICIPLES IN UKRAINIAN AND BULGARIAN

Pavlina MARTINOVA-IVANOVA

*Sofia university "St. Kliment Ohridski"
15, Tsar Osoboditel Blvd., Sofia, 1504
Faculty of Slavic Philology
Department of Slavic Linguistics
e-mail: pmartinova@abv.bg*

Abstract

Background: The functioning of the Ukrainian present active participles causes many discussions. Linguists give different recommendations concerning their usage, because these forms are not typical for everyday speech. On the other hand, these participles function perfectly well in Bulgarian as attributes of nouns instead of using adjective clause. Bulgarian present active participles play also a syntactic role of detached attributes in the sentence.

Purpose: The purpose of the article is to submit the problem of the limited use of the present active participles in Ukrainian and to present different ways to substitute them in the sentence. The article analyzes also the Ukrainian translation correspondences of the Bulgarian present active participles, which are used in the novel "In the Night Riding the White Horses", written by Pavel Vezhinov. In this way, it will be possible to find what is the frequency of usage of Ukrainian present active participles as equivalents to the Bulgarian participles in the translation. By making a comparison between these forms in the original text and the translated text, we can represent different linguistic resources, used by the translator to express the meaning of the Bulgarian participles.

Results: As a result, we found out that in the translation Ukrainian present active participles do not often correspond to the Bulgarian participles. Instead other Ukrainian grammatical forms substitute the Bulgarian present active participles, such as adjectives, nouns, dependent clauses, etc. and these translation strategies very well convey the meaning of the participles from the original text. Some of the Bulgarian present active participles are not translated at all, because they haven't got suitable translation correspondences in Ukrainian.

Key words: present active participle, adjective, noun, dependent clause, attribute, passive participle, translation correspondence.